

Flídrová, Helena; Vysloužilová, Eva

Profesoru Zimkovi k sedmdesátinám

Opera Slavica. 1994, vol. 4, iss. 4, pp. 46-48

ISSN 1211-7676 (print); ISSN 2336-4459 (online)

Stable URL (handle): <https://hdl.handle.net/11222.digilib/116603>

Access Date: 25. 02. 2024

Version: 20220831

Terms of use: Digital Library of the Faculty of Arts, Masaryk University provides access to digitized documents strictly for personal use, unless otherwise specified.

ní slovesných vazeb s infinitivem v ruštině (Ruský jazyk 1957-1958), *K otázce syntaktických synonym ruského závislého infinitivu* (Sborník PF Plzeň, Jazyk a literatura, 1966), *Russkije glagoly, sočetajuščijesja s infinitivom* (Sborník PF Plzeň 1967) dospívá k relativně úplnému výčtu sloves determinovaných infinitivem, vymezuje strukturní typy slovesných vazeb s infinitivem, předkládá synonymické syntaktické konstrukce, konkurující závislému infinitivu a jejich frekvenci.

Práce z období působení na VŠSE v Plzni se věnují převážně syntaktické charakteristice ruského a českého odborného stylu, zkoumané na základě konfrontačního a frekvenčního rozboru různých syntaktických jevů v ruských a českých technických textech, např. *Desubjektizace sdělení v ruských a českých technických textech* (Ruský jazyk 1985-1986).

V současné době B. Česal pokračuje ve zkoumání syntaktických jevů v porovnávacím rusko-českém plánu, např. ve stati *K syntaktické interferenci rusko-české a česko-ruské* (Sborník PF ZČU v Plzni, Cizí jazyky 4, 1992).

Doc. Česal je však především pedagog, člověk, který nešetří časem ani silami. Stovky jeho studentů a diplomantů jistě vzpomínají na jeho náročnost, preciznost, ale zároveň též chápavou shovívavost. Kolegové vždy oceňovali jeho skromnost, spolehlivost, houževnatost, čínorodost. Již déle než třicet let se jako vědecký tajemník pobočky Jazykovědného sdružení při ČAV v Plzni podílí na pořádání přednášek pro plzeňské filology. Jako člen vědecké rady Pedagogické fakulty Západočeské univerzity v Plzni spolurozhoduje v současné době o jejich pedagogických a vědeckých aktivitách.

Přejeme jubilantovi, aby zdraví, pracovní elán a životní pohoda ho provázely i v dalších letech.

Emu Vyčichlová

Profesoru Zimkovi k sedmdesátinám

11. července 1995 oslaví své sedmdesáté narozeniny prof. PhDr. Rudolf Zimek, DrSc., jeden z našich předních rusistů, který se právem těší uznání i v zahraničí.

Do poloviny r. 1990, kdy odešel z činné služby, byl členem katedry rusistiky (zpočátku katedry slovanské filologie) na filozofické fakultě Univerzity Palackého v Olomouci, a to již od roku 1953, věnoval tedy této univerzitě plných třicet sedm let svého života. Za novou pracovní etapu můžeme pokládat jeho externí působení na katedře ruského jazyka filozofické fakulty Univerzity

P. J. Šafárika v Prešově (do června 1994), kde je i nadále členem vědecké rady. Od září 1993 začal zároveň externě vyučovat na katedře rusistiky filozofické fakulty Ostravské univerzity, na níž působí dosud. Prof. Zimek je totiž nejen vědcem vysoké lingvistické erudice a širokých zájmů, který je schopen vyhmátnout klíčové otázky v naší i světové lingvistice; ale zároveň i velmi kvalitním a všestranným vysokoškolským pedagogem, schopným přednášet jasnou a přístupnou formou kteroukoliv z rusistických jazykovědných disciplín.

Protože před deseti lety, u příležitosti jeho šedesátin, vyšla v Československé rusistice jubilejní stat', kde byla bilancována vědecká i pedagogická dráha prof. Zimka,¹ připomeneme nyní z širokého spektra jubilentových vědeckých zájmů zejména hlavní aspekty jeho přínosu pro československou i zahraniční rusistiku.

Prvním výsledkem badatelské činnosti prof. Zimka je jeho monografie "Problematika spony v ruštině v porovnání s češtinou".² Touto prací přispěl ke zpřesnění doposud nejednotných názorů na sponu jakožto jednu ze základních otázek větné problematiky, která úzce souvisí s otázkou predikace a pojetí větných členů. Zároveň originálně vyřešil také vymezení sponových a polosponových sloves a problémy s tím související.

Druhá knižní monografie "Sémantická výstavba věty"³ je věnována syntaktické sémantice a je souhrnem jeho výzkumů v oblasti sémantické struktury věty. Jde o přehled stavu bádání o syntaktické sémantice, současně jsou řešeny některé terminologické otázky v této oblasti a je nastíněna autorova vlastní koncepce sémantické výstavby věty v ruštině.

Tuto problematiku rozvíjel R. Zimek i později, o čemž svědčí např. referáty na mezinárodních konferencích a sympoziích nebo některé stati, v nichž sledoval sémantický aspekt ve výkladu ruských větných konstrukcí, realizaci sémantických struktur a jejich vzájemných vztahů v textu, korelaci univerzálních sémantických struktur a jazykově specifických lexikálně syntaktických struktur atp.

Nelze opomenout ani tematiku dalších odborných článků a studií prof. Zimka, a to zejména posesivnost, koncepci základních a rozvíjejících větných členů a pojímání větné struktury, které mají rovněž tradičně vysokou úroveň.

O šíři jubilentových zájmů a zároveň o jeho smyslu pro nejnovější dění v jazykovědě svědčí další okruh jeho badatelské činnosti, a to textová lingvisti-

¹ Fládrová, H.: K životnímu jubileu prof. Zimka. In: Československá rusistika XXX, 1985, 3, 141-143.

² Zimek, R.: Problematika spony v ruštině v porovnání s češtinou. SPN, Praha 1963, 166 s.

³ Zimek, R.: Sémantická výstavba věty. AUPO, Philologica 44, SPN, Praha 1980, 173 s.

ka, s nřz se nejen do hloubky seznámil, ale vlastními fundovanými pracemi přispěl k jejímu obohacení. Cenné jsou nejen jeho přehledné práce o současném stavu textové lingvistiky u nás i v zahraničí, ale i práce věnované dílčím otázkám, jako jsou např. stati o neexplicitnosti textu, o kohezi a koherenci jako odrazu vztahu myšlení a jazyka, o porovnávací textové lingvistice apod. Mnohé z nich zazněly jako referáty na mezinárodních konferencích.

V poslední době, vzhledem k novému postavení ruštiny v našem vzdělávacím systému, se prof. Zimek zaměřil na sestavení sémanticky orientované funkční gramatiky ruštiny, která se jeví jako efektivnější zejména pro učitelské studium ruštiny. Jedná se totiž o rozdíl od statického systému jazyka o dynamický systém řeči, kdy se postupuje od obsahu k formě, tj. od myšlenkových sémantických typů, uvědomovaných si v jazyce mateřském, k jejich obvyklému způsobu vyjádření v ruštině.

Díky obdivuhodnému přehledu po lingvistické literatuře, hlubokým znalostem a schopnosti kritického pohledu se prof. Zimek dovede s nadhledem orientovat v různých teoriích a koncepcích a je schopen podat syntetizující hodnocení, jako např. čtyřicetiletého vývoje české lingvistické rusistiky (referát na Olomouckých dnech rusistů v r. 1989), retrospektivní pohled na brněnskou slavistiku jako podnět pro perspektivní úkoly rusistického bádání (referát na rusistické konferenci na FF MU v Brně v r. 1994) aj., což je velmi cenné zejména pro mladé adepty lingvistiky.

Za samostatný okruh činnosti prof. Zimka můžeme pokládat jeho práci na učebních textech a vysokoškolských učebnicích pro studenty, obětavé vedení diplomantů i školení aspirantů. Málokterému vysokoškolskému profesorovi se podaří vychovat během svého působení několik aspirantů (z nichž ti první se již stali docenty), jako se to podařilo jemu. A asi ne každý vysokoškolský profesor má na svém bývalém pracovišti tolik svých žáků, kteří se snaží jít v jeho šlépějích.

Jeho nevšední lingvistické nadání, aktivní znalost několika cizích jazyků a vědecká akribie, hluboce lidský přístup ke kolegům i studentům - to všechno mu zjedalo přirozenou autoritu a vážnost u našich i zahraničních rusistů a slavistů.

Co tedy přejeme našemu dlouholetému spolupracovníkovi k jeho jubileu? Dobré zdraví, životní pohodu, aby ho neopustil jeho pracovní elán, aby byl i nadále aktivním účastníkem nejrůznějších lingvistických konferencí a sympozií, aby měl další tvůrčí nápady. Na mnohá léta!

*Helena Flídřová
Eva Vysloužilová*